

Міністерство
оборони
України

Фінансується
Європейським Союзом

Шлях до відновлення: протезування

В Україні забезпечення протезно-ортопедичними виробами є державною гарантією і надається безоплатно всім, хто цього потребує:

військовослужбовцям

ветеранам

цивільним громадянам

дітям

Держава покриває повний цикл:
підбір, виготовлення, навчання, сервіс, ремонт і заміну у визначені строки. покриває підбір, виготовлення, навчання, примірки, корекції, базовий сервіс, необхідні ремонти і заміну у визначені строки в межах встановлених правил.

Ви вільні у виборі протезу і протезно-ортопедичного підприємства з переліку сертифікованих.

Етап 1: Травма

На цьому етапі Ви отримаєте допомогу щодо стабілізації стану та профілактики ускладнень, а також психосоціальну підтримку. Рання реабілітація включає:

- ✓ Позиціонування кінцівки, тобто розміщення її у певному положенні для покращення кровообігу, зменшення набряку та болю, запобігання травмам або збереження діапазону рухів.
- ✓ Профілактику контрактур кінцівки, тобто помірну фізичну активність, особливо вправи на розтяжку та зміцнення м'язів, а також рухливість суглобів.
- ✓ Дихальні та легкі активізаційні вправи.

Як тільки буде нормалізовано стан серцево-судинної системи: кров'яний тиск, частоту серцевих скорочень та об'єм циркулюючої крові, а також встановлено контроль над інфекціями, Вам визначать хірургічний план, і Ви перейдете до другого етапу.

Етап 2: Ампутація

На цьому етапі надається медична допомога, відбувається хірургічне втручання та відновлення.

Після операції важливо забезпечити гігієнічний догляд за куксою, еластичну/силіконову компресію, контроль набряку та болю.

Ви почнете навчання, спрямоване на безпечне відновлення функцій, тренування балансу та сили, підбір допоміжних засобів пересування.

Коли відбудеться загоєння рани, об'єм кукси стабілізується, Ви звикнете до базового навантаження та визначите реалістичні цілі, Ви перейдете до третього етапу.

Етап 3: Допротезна реабілітація

На цьому етапі Ви готуєтесь до безпечного та ефективного протезування, а також до відновлення базової самостійності у побуті. На цьому етапі важливо:

- ✓ Сформувати куксу за допомогою еластичної/силіконової компресії. Треба навчитися правильному бинтуванню/використанню лайнера.
- ✓ Проводити догляд за шкірою кукси та протилежної кінцівки, а також профілактику пролежнів.
- ✓ Подолати фантомний біль та відчуття у вигляді поколювання, печіння, оніміння або «повзання мурашок» (парестезію). Для цього можуть бути призначені медикаменти, надана психологічна підтримка, призначені фізичні вправи та реабілітація.
- ✓ Тренуватися, щоб досягти стабілізації корпусу, статичного та динамічного балансу, навчитися переносити вагу та пересуватися з допоміжними засобами (милиці, тростина, ходунки).

Коли відбудеться загоєння кукси за відсутності активного запалення та виражених дерматологічних проблем, досягнуто стабільний об'єм кукси та переносимість компресії, коли Ви наберете достатній рівень сили, досягнете балансу й витривалості для первинних навантажень, Ви можете переходити на наступний етап.

Команда (лікар, реабілітолог, протезист) нададуть Вам рекомендації щодо типу протезу та його компонентів відповідно до цілей і фізичних показників.

Але треба пам'ятати, що остаточний вибір протеза й постачальника – за Вами.

Етап 4.1: Первинне протезування

На цьому етапі Ви маєте навчитися користуватися протезом і відновити базову самостійність у побуті.

В процесі консультації з протезистом, Ви узгодите тип протезу, відбудеться зняття мірок та виготовлення тимчасової гільзи. На Вас чекають примірки і багаторазові підгонки через зміну об'єму кукси, а також підбір лайнерів, підп'ятників і фіксуючих систем для комфортної посадки.

Ви маєте оволодіти базовими навичками надягання і зняття протеза, гігієни, профілактики натирань, безпечних і коротких переміщень.

Первинний (тимчасовий) протез встановлюється на період від 6 до 12 місяців, доки стабілізується об'єм кукси, та Ви звикнете до навантажень. Коли Ви навчитеся щоденному використанню протезу без пошкоджень шкіри, будете впевнено здійснювати базові активності в побуті, Ви зможете перейти на постійний протез.

Етап 4.2: Вторинне протезування

На цьому етапі Ви здійснюєте перехід на постійний протез, який повинен мати комфортну і стабільну посадку, що сприятиме досягненню індивідуальних цілей активності та автономності у повсякденному житті.

Ви маєте пройти повторну оцінку функціональних цілей і толерантності до навантажень.

Спираючись на рекомендації протезиста, Ви здійснюєте вибір конструкції та компонентів постійного протеза, у тому числі енергоощадні стопи і колінні вузли, легкі карбонові гільзи, міоелектричні кисті, спеціальні модулі для роботи або спорту.

Відбувається виготовлення постійної гільзи з точним підбором посадки, статичне і динамічне налаштування протеза.

Ви пройдете навчання і опануєте економну ходу, подолання перешкод, сходів і пандусів, і зможете повернутися до праці, спорту або служби за медичними показниками.

Вам запропонують та затвердять план подальшої реабілітації, сервісу і контрольних візитів.

Ви також маєте отримати інформацію щодо каналів для звернень у разі проблем.

У разі змін об'єму кукси, дискомфорту або зносу компонентів ініціюється підгонка, ремонт або заміна за кошти держави відповідно до норм.

Етап 5: Експлуатація та ремонт

Після видачі протеза Ви маєте проходити планові огляди, технічне обслуговування (ТО) та, за потреби, ремонт протеза. Усі роботи, передбачені направленням на забезпечення та умовами сервісу, виконуються за державний кошт.

Право на ремонт і сервіс включає:

- ✓ Планові огляди та ТО за графіком, який визначає постачальник (зазвичай кожні 3–6–12 місяців).
- ✓ Безоплатний ремонт у межах гарантії та державного забезпечення, у т.ч. заміна зношених або дефектних компонентів.
- ✓ Екстрений ремонт у разі поломки, що унеможлиблює користування виробом.
- ✓ Право на повторне забезпечення/заміну.

Повторне забезпечення надається, коли:

- ✓ змінився об'єм/форма кукси та потрібна нова гільза;
- ✓ стався нормативний знос виробу або його ключових компонентів;
- ✓ з'явилися медичні показання до зміни класу/функціональності.

Адміністративний маршрут протезування

Нормативна основа: забезпечення протезно-ортопедичними виробами є безоплатним відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) № 321 від 5 квітня 2012 про затвердження «Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку».

Для **ветеранів війни та учасників бойових дій** існує особливий порядок забезпечення засобами підвищеної функціональності відповідно до постанови КМУ від 1 жовтня 2014 р. №518 «Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок».

Засоби підвищеної функціональності доступні:

Ветеранам війни та учасникам бойових дій згідно із законодавством України.

Особам, які мають наявні медичні показання, реабілітаційні цілі, що підтверджують доцільність засобів саме підвищеної функціональності.

Особам, рівень активності та професійні задачі яких потребують засобів підвищеної функціональності, але не загрожують їхній безпеці.

Первинне протезування

Хто подає документи?

- ✓ Сама особа, її законний представник або уповноважена особа за довіреністю.

Базовий пакет документів:

- ✓ паспорт громадянина України;
- ✓ реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний код);
- ✓ висновок/акт експертної команди оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО) або лікарської комісії, мультидисциплінарна реабілітаційна команда або фахівці медико-соціальної експертної комісії;
- ✓ заява на забезпечення засобом реабілітації (форма, що надає соцзахист/ЦНАП або е-сервіс);
- ✓ довідка про обставини травми від командира військової частини (для військових);
- ✓ посвідчення УБД (для військових за наявності).

Куди звертатися?

Подати документи можна у кілька способів:

- ✓ до органу соціального захисту населення за місцем проживання;
- ✓ до Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП);
- ✓ до територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;
- ✓ через електронний кабінет особи з інвалідністю.

Покроковий процес

1

Крок 1: Отримайте висновок від мультидисциплінарної реабілітаційної команди (МДРК) або експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО) або лікарсько-консультативної комісії (ЛКК) або військово-лікарської комісії (ВЛК). Отримати висновок можна ще на етапі лікування, не чекаючи на встановлення інвалідності.

2

Крок 2: Подайте заяву на протезування одним із перелічених способів:

- ✓ через соціальний портал Мінсоцполітики – усі дані підтягнуться автоматично. Посилання:

<https://soc.gov.ua/services/dzr>

- ✓ до Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП);

- ✓ у територіальному відділенні Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.
Посилання: <https://www.ispf.gov.ua/pro-fond/regionalni-viddilennya>;

- ✓ онлайн через електронний кабінет особи з інвалідністю: ek-cbi.msp.gov.ua. У цьому ж кабінеті згодом з'явиться направлення на протезування;

- ✓ до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення територіальної громади;

- ✓ до виконавчого органу сільської, селищної, міської ради.

3

Крок 3: Отримайте направлення на протезування. Направлення на забезпечення протезом прийде в електронному кабінеті особи з інвалідністю, навіть якщо ви подавали документи не через цей кабінет, а, наприклад, у ЦНАПі.

Тому радимо у будь-якому випадку зареєструватися в електронному кабінеті.

4

Крок 4: Оберіть сертифіковане протезно-ортопедичне підприємство зі затвердженого переліку. Це можна зробити, користуючись переліком підприємств <https://www.ispf.gov.ua/diyalnist/zabezpechennya-tehnichnimi-zasobami-reabilitaciyi> або дашбордом <https://www.ioc.gov.ua/en/analytics/protezni-pidpryyemstva>.

5

Крок 5: Отримайте консультацію та послуги постачальника: зняття мірок, підбір тимчасових компонентів, погодження технічного завдання, виготовлення та примірки тимчасового протеза, корекції до комфортної та безпечної посадки.

6

Крок 6:

- ✓ Зробіть остаточну примірку протезно-ортопедичного виробу (за вашою згодою може проводитися фото- або відеофіксація процесу).
- ✓ Отримайте навчання щодо користування виробом: інструктаж з надягання/зняття, догляду, гігієни кукси, базових навичок ходи/користування.
- ✓ Отримайте рекомендації щодо догляду та експлуатації протеза.
- ✓ Підпишіть акт виконаних робіт і отримайте тимчасовий протез.

Первинний (тимчасовий) протез встановлюється на період від 6 до 12 місяців, доки стабілізується об'єм кукси, та Ви звикнете до навантажень.

Вторинне протезування: постійні вироби та засоби підвищеної функціональності

Хто подає документи?

- ✓ Сама особа, її законний представник або уповноважена особа за довіреністю.

До базового пакету документів додається:

- ✓ Повторний висновок ЕКОПФО;
- ✓ посвідчення ветерана/учасника бойових дій (УБД) для забезпечення засобами підвищеної функціональності та обґрунтування потреби у відповідних компонентах.

Куди звертатися?

Подати документи можна у ті ж способи, що і для первинного протезування.

Покроковий процес

- 1 Крок 1:** Отримайте **повторний** висновок від мультидисциплінарної реабілітаційної команди (МДРК) або експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО) або лікарсько-консультативної комісії (ЛКК) або військово-лікарської комісії (ВЛК). Отримати висновок можна ще на етапі лікування, не чекаючи на встановлення інвалідності.
- 2 Крок 2:** Подайте заяву на протезування одним із способів, перелічених в розділі первинного протезування.

3

Крок 3: Отримайте направлення на постійне протезування.

Направлення на забезпечення протезом прийде в електронному кабінеті особи з інвалідністю.

4

Крок 4: Оберіть сертифіковане протезно-ортопедичне підприємство зі затвердженого переліку. (Той же самий перелік підприємств, що і для первинного протезування).

5

Крок 5: Отримайте консультацію та послуги постачальника: зняття мірок, підбір компонентів, погодження технічного завдання, виготовлення та примірки постійного протеза, корекції до комфортної та безпечної посадки.

Для протезування жінок мають враховуватися фізіологічні відмінності, а також адаптація до специфічних потреб, як-от вагітність, коли може знадобитися коригування протеза.

6

Крок 6:

- ✓ Зробіть остаточну примірку постійного протезно-ортопедичного виробу (за вашою згодою може проводитися фото- або відеофіксація процесу).
- ✓ Отримайте навчання щодо користування виробом: інструктаж з надягання/зняття, догляду, гігієни кукси, навичок ходи/користування.
- ✓ Отримайте рекомендації щодо догляду та експлуатації протеза.
- ✓ Підпишіть акт виконаних робіт і отримайте постійний протез.

Важливо!

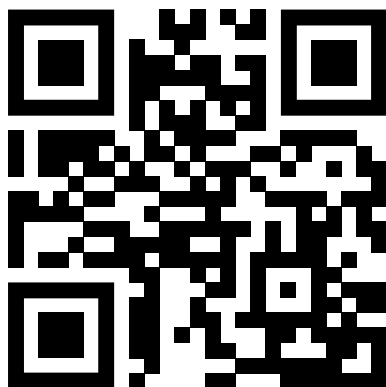
У разі відмови/затримки вимагайте письмове обґрунтування і звертайтеся до **Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України**:

- ➔ **Надішліть скаргу** на офіційну електронну адресу для звернень: zvernennya@mlsp.gov.ua
- ➔ **Відправте лист на адресу**: 01601, м. Київ, вул. Еспланадна, 8/10.
- ➔ **Зверніться** до Міністерства соціальної політики, попередньо записавшись на особистий прийом.
- ➔ або зверніться до **Уповноваженого ВРУ з прав людини** (Гаряча лінія: 0800-50-17-20, 044-299-74-08, ел.пошта: hotline@ombudsman.gov.ua)
- ➔ або зателефонуйте на **Урядову гарячу лінію**: 1547 (цілодобово)

Особам, які в процесі реабілітації або протезування зазнають **сексуальних домагань або дискримінації** на ґрунті статі, віку, інвалідності, раси, етнічного походження, релігійних чи політичних переконання, сексуальної орієнтації або мови, потрібно звертатися:

- ➔ **Національна поліція України**: 102
- ➔ **Безкоштовна телефонна «гаряча лінія» Національної поліції України**: 0-800-50-0202 (з понеділка по п'ятницю, з 09 до 18.00)
- ➔ **Урядова гаряча лінія**: 1547 (цілодобово)
- ➔ **Національна «гаряча лінія» «Ла Страда»**: 0 800 500 335 або 116 123 (з мобільного)
- ➔ **Центри з надання безоплатної правової допомоги**: 0 (800) 213 103 (для правової допомоги та консультації).
- ➔ **Суд**: У разі порушення ваших прав, ви маєте право звернутися до суду для відшкодування матеріальних збитків і моральної шкоди.

Дізнайся більше тут

© 2025 Міністерство оборони України

Цю публікацію було підготовлено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст цієї публікації є цілковитою відповідальністю NIRAS і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

